

соціального партнерства у сфері освіти. Партнерство допомагає об'єднати матеріальні та кадрові ресурси, удосконалити якість виховної роботи, презентувати кращий досвід та здобутки тощо.

Відтак, соціальне партнерство є консолідуючим фактором у вихованні сучасних дітей та є чинником збагачення та ефективності виховного ресурсу різних соціальних інститутів.

Література

1. Flake, R. (2018). Promoting social partnership in employee training. *German Economic Institute*. 51.
2. Карпова, Т. С. (2017). Соціальне партнерство як основа взаємовигідного співробітництва бізнесу та держави. *Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 3. 69-77.
3. Лісова, Н. (2016). Соціальне партнерство як основа державно–громадського управління загальною середньою освітою. *Психолого–педагогічні проблеми сільської школи*. 54. 183-191.
4. Махначова, Н. М. (2018). Роль соціального партнерства в громаді в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 6. Взято з <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6404/> (Дата звернення: 30.06.2019).
5. Теннісон, Р. *Практичне керівництво по партнерству*. Взято з <https://www.unpei.org/sites/default/files.pdf>. (Дата звернення: 12.04.2019).

Хомич О.Л., м. Київ

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОСОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Автор розглядає інформаційно-комунікаційні технології у вихованні підлітків й наголошує на доцільності впровадження таких технологій у практику закладів загальної середньої освіти. В центрі уваги дослідниці – технічні, програмні і мережеві засоби інформаційно-комунікаційних технологій у роботі з підлітками.

Ключові слова: *просоціальна поведінка, підлітки, інформаційно-комунікаційні технології.*

Підлітковий вік є важливим етапом становлення людини як особистості, коли закладаються основи свідомої поведінки, вимальовується спрямованість у формуванні моральних уявлень і соціальних установок. Нині розвиток сучасних підлітків відбувається в умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Тож важливо до освітнього процесу підлітків долучати різні засоби і методи, які є основою інформаційно-комунікаційних

технологій.

Аналіз сучасних вітчизняних і зарубіжних педагогічних досліджень (В. Moges, S. Bandle, М. Жалдак, І. Захарова, Н. Морзе, О. Спирін та ін.) засвідчив, що на сьогодні існує багато визначень інформаційно-комунікаційних технологій: технології, які використовуються для створення, зберігання, редагування та поширення інформації в різних формах; спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для отримання нових відомостей про об'єкт, який вивчається; цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, доступ до джерел інформації незалежно від місця їхнього розташування. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти розглядають у своїх працях науковці В. Биков, Н. Бойко, О. Єжова, Ю. Зоря, А. Маркіна, Н. Кіяновська, І. Пліш, П. Степаненков. Вони підкреслюють, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій пришвидшує розвиток навичок ефективної комунікації, співпраці, самостійності та самореалізації, уміння гнучко адаптуватися в життєвих ситуаціях інформаційного суспільства, творчо та критично мислити, грамотно працювати з інформацією.

Розглянемо виховний потенціал засобів інформаційно-комунікаційних технологій для формування просоціальної поведінки підлітків.

На думку академіка В. Бикова, на ґрунті поєднання традиційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання й виховання вдається значно ефективніше розвинути та примножити природні задатки й здібності людини. Використання цих технологій в освітньому процесі створює додаткові умови, спричиняє появу нових цілей та оновлення змісту освіти, дає змогу досягти значно більших результатів освітньої діяльності, забезпечити для кожного учня формування і розвиток його власної освітньої траєкторії [1].

Дослідниця О. Верховодко зауважує, що інтернет-технології – це

ефективний спосіб навчання. При цьому відбувається формування інформаційно-освітнього середовища, яке дозволяє реалізувати сучасні технології навчання. За цих умов тема використання соціальних мереж як педагогічного інструменту стає вкрай актуальною. Соціальні мережі можуть бути дуже зручним і ефективним інструментом, що доповнює звичайні засоби навчання і виховання. З'являється можливість розширити різноманітність і наочність навчальних матеріалів. У результаті учні починають з підвищеним інтересом ставитися до процесу навчання і показують кращі результати навчання [2, с. 38].

У сучасних наукових дослідженнях (В. Биков, М. Жалдак, Ю. Зоря, О. Спірін) співіснує значна кількість упорядкувань засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Технічні засоби ґрунтуються на використанні комп'ютерної техніки. При організації виховного процесу технічні засоби допомагають педагогам продемонструвати конкретні ситуації з просоціальним виховним змістом, акцентуючи увагу на найбільш цікавих чи складних моментах; дозволяють найбільш дохідливо, наближено до реальності продемонструвати, чому людина саме так вчинила в конкретній ситуації; запропонувати портрет людини з просоціальними рисами за допомогою графічних засобів. Застосування технічних засобів сприяє розумінню і засвоєнню основного змісту формування просоціальної поведінки. Підліткам технічні засоби дають можливість представити інформацію просоціального спрямування для використання у подальшій взаємодії з іншими суб'єктами спільної діяльності. Також можна зазначити, що технічні засоби є підґрунтям для інших засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Програмні засоби – сукупність програм, які забезпечують виконання певних робіт на комп'ютері. Застосування мультимедійних презентацій дає змогу об'єднати текст, звук, графічне зображення. Використання презентацій допомагає наблизити дітей до життя і, відповідно, досягнути кращих результатів у виховному процесі. Мультимедійні презентації сприяють

розвитку особистості дитини, її когнітивних процесів: інтелекту, пам'яті, уваги тощо. Використання відеоматеріалів може значно підсилити виховний та освітній процес. Саме фільм, а точніше – відеоролик, найбільшою мірою сприяє візуалізації виховного та освітнього процесу, демонстрації анімаційних результатів, моделюванню різних ситуацій у реальному часі.

Ще одним цікавим програмним засобом є QR-код – графічне зображення, в якому зашифрована певна інформація, посилання на сайт чи окрему його сторінку. QR-коди дозволяють отримати швидкий доступ до будь-якої інформації з мережі Інтернет за допомогою смартфонів. В організації виховного процесу QR-код може бути корисним для кодування посилань на корисні джерела інформації; проведення квесту, зокрема подання підказок до схованок, які зашифровуються у вигляді відповідного QR-коду; розміщення коридорами школи відповідних кодів, кожен з яких містить посилання на цікаві факти чи афірмації з проблем просоціальності. Використання QR-кодів дозволить урізноманітнити виховний процес та збільшити зацікавленість учнів дослідженням певної проблематики, зокрема просоціальної поведінки.

Значні можливості для підвищення ефективності виховного процесу забезпечують *мережеві засоби* – технології створення і підтримки різних інформаційних ресурсів у комп'ютерній мережі Інтернет: сайтів, блогів, форумів, чатів, електронних бібліотек, енциклопедій тощо. В освітньому та виховному процесі корисно буде використовувати блог (англ. *blog*, від *web log* – «мережевий журнал чи щоденник подій») – веб-сайт, головний зміст якого складають записи, зображення чи мультимедіа, що регулярно додаються. Блог є особистим ресурсом, і лише власник блогу може робити регулярні оновлення його змісту. Наприклад, блоги в адміністративно-організаційному процесі (блог директора та інших співробітників школи); блоги, створені для професійного розвитку педагогів та організації професійного спілкування (блог для професійного співтовариства, професійний блог вчителя для спілкування з колегами, блог-портфоліо вчителя, блоги професіоналів).

Учням блоги дозволяють отримувати актуальну інформацію,

спілкуватися з блогерами, ставити питання професіоналам, ставати експертами у досліджуваній галузі, вчитися критично і творчо мислити, грамотно викладати думки в письмовій формі при опублікуванні постів, аргументовано вести дискусію [5]. Також блог може бути використаний у якості щоденника корисних справ, які реалізовуватимуть підлітки у спільній просоціальній діяльності.

Актуальним засобом в освітньому процесі є дистанційний курс. Це сукупність сучасних технологій, що забезпечують передачу інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій від тих, хто навчає, до тих, хто навчається. Необхідна частина системи дистанційного навчання – самонавчання. У процесі самонавчання учні можуть вивчати матеріал, користуючись друкованими виданнями, відеоплівками, електронними підручниками. До того ж учні мають доступ до електронних бібліотек і баз даних, що містять величезну кількість різноманітної інформації.

У виховному процесі дистанційне навчання не лише може бути корисним отриманням нової інформації, але й допоможе педагогам навчити учнів грамотно користуватися інтернет-ресурсами, опановувати знання у активній взаємодії (робота у групах, проектна діяльність).

Отже, використання виховного потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє учню швидше опанувати великі масиви інформації та набути необхідних компетенцій, успішно розробляти і презентувати соціально значущі проекти, здобуваючи визнання найближчого оточення, ефективно інтегруватися у суспільні відносини, діяти на благо інших.

Література

1. Биков, В. Ю. (2008). *Моделі організаційних систем відкритої освіти*. Київ: «Атіка».
2. Верховодко, Е. Е. (2017). Использование информационно-коммуникационных технологий в учебно-воспитательном процессе при работе со студентами. Воспитательный потенциал современной образовательной среды. *Сборник материалов VI педагогических чтений имени первого министра общего и профессионального образования Свердловской области*. 36–40.
3. Захарова, И. Г. (2003). Информационные технологии в образовании. *Учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. завед.* Москва: «Академия».
4. Морзе, Н. В. (2004). Методика навчання інформатики. *Навчальний посібник*. (Ред.).

М. І. Жалдак. Київ: «Навчальна книга».

5. Онищенко, О. С., Горовий, В. М., & Попик, В. І. (2013). *Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства*. Київ: «НАН України».

6. Moges, B. (2014). The Role of Information and Communication Technology (ICT) in Enhancing the Quality Education of Ethiopian Universities: A Review of Literature. *Journal of Education Research and Behavioral Sciences*. 3. 246-258.

Шаранова Ю.В., м. Київ

THE US STUDENTS' CONCEPT OF CITIZENSHIP

Розглядається сутність поняття «громадянськість» яким його сприймають американські студенти. Розкривається важливість громадянського виховання у сучасному виховному процесі. Висвітлено якості, якими має володіти хороший громадянин.

Ключові слова: *виховання громадянськості, хороший громадянин, заклади вищої освіти США, роль громадянського виховання, громадянськість.*

The experience of organizing academic and public studies in higher education, including university education in the USA, is actually new to Ukrainian pedagogical theory and practice. In view of this study and creative application of American innovative ideas on the outlined issues will serve the development of democratic higher education in Ukraine, improving its quality.

Citizenship education has become an increasingly salient aspect of governments' agendas for student formation because it not only provides civic skills and knowledge, but also promotes political participation [4; 5]. College and university interaction with their peers ensures an essential experience for students in the public field, rendering a space to interact with others outside the family. In this context, the official curriculums on citizenship education in universities and colleges are fundamental for ensuring that specific content related to citizenship, nation-state, and region can be transmitted to the students effectively, thereby developing politically engaged future citizens. Furthermore, the role of civic education acquires renewed relevance in the context of social, political, economic, and demographic change.

Any democratic system is sustained through political participation because it is the main mechanism to ensure that individuals communicate their interests and needs,